

**„WPLYW CZYTANIA
NA ROZWÓJ DZIECKA
W WIEKU PRZEDSZKOLNYM”**

CZYTAJMY DZIECIOM – INFORMACJA DLA RODZICÓW

Współczesna szkoła i przedszkole wprowadzają dziecko w świat książek poszukując coraz to nowych sposobów zainteresowania książką i przygotowania świadomego odbiorcy dzieł literackich. Jeżeli dziecko nie zaspokoi podstawowych potrzeb wynikających z wrodzonej ciekawości świata dzięki książce, zwyciężą groźni konkurenci czytania - film i telewizja.

Ważnym jest aby przygotowanie dzieci do samodzielnego czytania i korzystania z literatury jako źródła wiedzy, przeżyć i emocji rozpoczęło się jak najwcześniej. Ogromną rolę odgrywają w tym procesie rodzice, jako osoby wspomagające wszechstronny rozwój dziecka. To czytanie właśnie staje się jednym ze sposobów na umiejętne wspomaganie tego rozwoju.

JAK ZASZCZEPIĆ PASJĘ CZYTANIA U DZIECI NIECZYTAJĄCYCH

Pierwszy kontakt dziecka z książką to nie tylko spotkanie ze sztuką, ale przede wszystkim z bezbrzeżnym światem kreowanym przez lektury.

Jak wprowadzić w świat książki małego czytelnika?

Trzeba pamiętać, że nigdy nie jest na to za wcześnie! Kształtowanie nawyków czytelniczych u dzieci jest procesem, który powinien rozpocząć się już w pierwszych dniach życia niemowlaka. Maluch, który od początku osvajany jest z lekturą, staje się potencjalnym dorosłym czytelnikiem.

Zalety czytania

Najważniejsze zalety wspólnej lektury obrazują poniższe obszary – kształtowania wrażliwości emocjonalnej, inteligencji oraz kreatywności:

Wrażliwość emocjonalna	Inteligencja	Kreatywność
<ul style="list-style-type: none"> * budowanie trwałej więzi pomiędzy rodzicem a dzieckiem, * wzmacnianie poczucia wartości dziecka, * kształtowanie wartości moralnych i umiejętności odróżniania dobra od zła, * pomoc w prawidłowym budowaniu relacji z innymi ludźmi, * poszerzanie zdolności ich rozumienia	<ul style="list-style-type: none"> * rozwijanie języka i słownictwa, które przygotowuje dziecko do sprawnego czytania i pisania, * nauka myślenia (logicznego, przyczynowo-skutkowego), * poprawianie pamięci i koncentracji, * poszerzanie wiedzy ogólnej, tłumaczenie otaczającej dziecko rzeczywistości	<ul style="list-style-type: none"> * wpływ na wyobraźnię dziecka, * rozwój poczucia estetyki, skłanianie do refleksji, * dostarczanie zabawy, * zapobieganie uzależnieniu od telewizji i komputerów

Codzienna lektura jest głównym sposobem na kształtowanie nawyków czytelniczych u dzieci i zdobywanie wiedzy na całe życie.

POTRZEBY CZYTELNICZE DZIECI NA POSZCZEGÓLNYCH ETAPACH ROZWOJU

Etap niemowlęcy (0-1 rok)

Bardzo ważnym elementem w rozwoju dziecka podczas pierwszych trzech miesięcy jego życia jest rytm, melodia i powtarzalność słów. Dlatego też wielkie znaczenie ma czytanie (bądź opowiadanie) najmłodszym pociechom krótkich wierszy i rymowanek oraz śpiewanie kołysanek. Te pierwsze mogą zostać połączone z zabawą ciałem dziecka – masowaniem czy zginaniem paluszków. Bezpośrednie dotykanie malucha w rytm utworu wraz z utrzymaniem kontaktu wzrokowego sprawi, że z czasem nauczy się on reagować na nasz dotyk.

Wspomniany okres to również dobry czas na osvajanie dziecka z formą książki. Początkowo powinny to być książeczki kontrastowe. Praca z tego typu wydawnictwami sprawia, że dziecko zaczyna śledzić jednobarwne plamy, z których z czasem wyłania się obraz znanych kształtów.

Książki przeznaczone dla najmłodszych dzieci muszą mieć mały format, twarde kartki i zaokrąglone rogi, a ich treść powinna skupiać się na najprostszych elementach z jego otoczenia – zwierzętach, owocach, warzywach czy czynnościach domowych. Głośne czytanie może odbywać się o każdej porze. Ważne jest, aby dziecko w czasie wspólnej lektury nie było zbyt senne. Nie należy czytać też za wszelką cenę. Jeśli maluch protestuje przy czytaniu – odczekajmy chwilę i spróbujmy ponownie. Pamiętajmy, że czerpanie przyjemności z czytania jest najważniejsze! Rodzice powinni zwrócić też uwagę na opowiadanie o ilustracjach, nazywanie elementów na nich widocznych. Dzięki temu dziecko poznaje nowe słowa i uczy się spostrzegawczości.

Książeczki kontrastowe z czasem zamienić można na książki-zabawki. Wykorzystanie przez nie różnych faktur i innych elementów takich jak zawieszki, wstążki, lusterka czy kieszonki, wspierają sensoryczno-motoryczny rozwój dziecka. Po ukończeniu przez malucha 6 miesięcy do zabaw paluszkowych dołączyć można zabawy kontaktowo-naśladowcze. Podczas takich zabaw uczymy go powtarzać gesty towarzyszące słowom (klaskanie, machanie rączką) oraz zabawy na kolankach, wykorzystujące elementy huśtania czy podrzucania.

Etap poniemowlęcy (1-3 lata)

Gdy dziecko kończy roczek, coraz większego znaczenia nabiera czytany mu tekst. Nadal podstawową lekturą powinny być wiersze, klasyków, współczesnych twórców.

Dla dwulatka duże znaczenie ma powtarzanie znanych czynności, (maluchy w tym wieku chętnie wracają do dobrze znanych sobie utworów). Pomaga im to zapamiętać i zrozumieć przedstawianą w nich treść. Wieczorne czytanie powinno być codziennym rytuałem, który będzie wyraźnym sygnałem, że nadchodzi pora spania. Oprócz wierszy na dobranoc można sięgać po tytuły przedstawiające przygody bohaterów w wieku zbliżonym do dziecka, który mierzy się z podobnymi problemami.

W trzecim roku życia u dzieci pojawia się głód opowieści. Jest to czas, w którym opanowują one umiejętność samodzielnego oglądania książek oraz otwierają się na nowe teksty. Rolą rodziców jest więc znalezienie takiej lektury, która zafascynuje małego odbiorcę. Oprócz wierszy mogą być to krótkie opowiadania, teksty inscenizowane oraz książki obrazkowe. Te ostatnie, wspólnie oglądane, dają rodzicom możliwość tworzenia interesujących opowieści, natomiast dla dzieci są świetnym ćwiczeniem na spostrzegawczość.

Etap przedszkolny (4-6 lat)

U 4-latków w intensywnie rozwija się sprawność językowa, chętnie uczą się na pamięć krótkich wierszy i rymowanek. Głód wiedzy, który odczuwają, uwidacznia się w ilości pytań, które zadają najbliższym. Łatwo się dekoncentrują, stąd też duże znaczenie ma czytanie ekspresyjne i aktywizacja dziecka w jego trakcie. Zmiana mimiki twarzy, natężenia głosu, intensywna gestykulacja oraz zabawa podczas głośnego czytania sprawi, że maluch zainteresuje się tekstem.

Rodzice 5-latków powinni jak najczęściej rozmawiać z dziećmi o przeczytanych wspólnie książkach. Ma to pozytywny wpływ na przedszkolaków, którzy uczą się opowiadać i prowadzić rozmowy. W tym okresie wśród lektur prym wiodą książki popularnonaukowe, w których dzieci znajdują odpowiedzi na nurtujące ich pytania.

Dzieci 6-letnie, które obcowały z książką od pierwszych miesięcy życia, mają emocjonalny stosunek doczytania, które jest dla nich jednym ze sposobów spędzania wolnego czasu. Mimo tego, że lada moment dziecko rozpocznie samodzielną lekturę, nie warto rezygnować z czasu poświęconego na wspólne czytanie. Niezmiennie będzie ono umacniać więź pomiędzy rodzicami a dzieckiem oraz stworzy tematy do rozmów.

10 SOLIDNYCH ARGUMENTÓW, BY CZYTAĆ DZIECIOM KSIĄŻKI. CODZIENNIE.

1. Stymuluje rozwój mózgu

Zanim twój maluch nauczy się mówić, najpierw będzie się uczył rozumieć mowę, a więc tworzyć tzw. słownik bierny. Zjawisko to związane jest z kolejnością dojrzewania poszczególnych ośrodków w mózgu, odpowiedzialnych za rozumienie oraz artykułowanie mowy. Otaczanie mową od wczesnego dzieciństwa wiąże się więc z lepszym przyswajaniem wiedzy o języku. Im więcej styczności z danym zjawiskiem, tym więcej połączeń między neuronami, dzięki którym dziecko więcej rozumie i tym lepiej radzi sobie z informacją w przyszłości. Pułapka jest tylko jedna – przestymulowanie również mu nie służy, a więc nic na siłę.

2. Rozbudza ciekawość świata

Kilkułatek zafascynowany jest literackim światem i odbiera go niemal bezkrytycznie. Często można zaobserwować, że dziecko odtwarza zachowanie ulubionych bohaterów, którzy służą mu za przykład.

Ważne jest więc, by wzorce, które prezentujemy za pomocą dziecięcej literatury, były po prostu mądre. Choć czasem bycie zabawnym w zupełności wystarcza!

3. Stymuluje rozwój mowy i usprawnia pamięć

Czytanie dzieciom stymuluje bierny (rozumienie) oraz czynny (mowa) słownik dziecka i pomaga w przezwyciężaniu dysleksji. Pomaga także w wyrażaniu własnych myśli. Słuchając, dziecko śledzi rozwój akcji, dialogi, dostrzega i przewiduje konsekwencje a także zależności przyczynowo-skutkowe.

4. Kształtuje inteligencję emocjonalną

Książki to dla dziecka skarbnica wiedzy o emocjach. Dzięki tym historiom nie tylko poznaje uczucia, ale także uczy się je nazywać i dowiadyuje się tego, jak można je wyrażać.

5. Buduje więź emocjonalną

Wspólne czytanie to forma spędzania czasu z dzieckiem. Codzienna lektura przed snem potrafi być wytchnieniem nie tylko dla malucha, ale i rodzica. Wieczornym resetem i momentem, w którym możemy być tu i teraz – razem.

6. Rozwija wyobraźnię

Literatura zmusza do zastanowienia się, analizy, rozwija naszą wyobraźnię. Jest przeciwwagą dla produkcji telewizyjnych, gdzie wszystko mamy podane nijako „na talerzu”. W przypadku książek jest zupełnie inaczej.

7. Poprawia pamięć

Czytanie dzieciom pozwala łączyć nową wiedzę z tym, co maluch już zna. Taka lektura tuż przed snem wzmacnia „mięśnie pamięci” – z każdą nową informacją mózg tworzy nowe synapsy oraz poprawia działanie już istniejących. Dzięki temu czytający ludzie (w różnym wieku) mają szansę zachować lepszą pamięć, niż ci zalegający w fotelach przed telewizyjnym serialem.

8. Zachęca do uczestnictwa w życiu społecznym

Badanie przeprowadzone przez amerykańską agencję wspierającą sztukę NEA pokazało, że ludzie, którzy regularnie czytają (bądź którzy mieli styczność z literaturą w wieku dziecięcym), są znacznie bardziej zaangażowani kulturowo i obywatelsko. Mają również większą łatwość i swobodę wypowiedzi, robią to w sposób bardziej elokwentny. Po zasobie słownictwa kilkulatka można poznać, czy rodzice czytają dziecku książki.

9. Przygotowuje do samodzielnego czytania i pisania.

Dziecko, które ma styczność z literaturą od najmłodszych lat, dużo wcześniej poznaje litery i to, co się za nimi kryje. To świetny wstęp do nauki.

10. Buduje czytelnika w przyszłości.

Dzieci, które z literaturą obcowały od najwcześniejszych lat, mają znacznie większą szansę kontynuować swoje literackie fascynacje w dorosłości. Biorąc pod uwagę wskaźniki czytelnictwa w Polsce, nie jest z tym u nas najlepiej. Czytając dzieciom dziś, budujemy więc w rzeczywistości czytające społeczeństwo jutra. Brzmi budująco.

BIBLIOGRAFIA:

- ❖ <https://www.gov.pl/web/kultura/narodowy-program-rozwoju-czytelnictwa>
- ❖ *Heidi Murkoff, Sharon Mazel „Pierwszy rok życia dziecka”, Dom Wydawniczy REBIS, Poznań 2016, „Pierwszy rok życia dziecka”, www.calapolskaczytadzieciom.pl*
- ❖ Biała A.- „Kształtowanie postaw czytelniczych u dzieci”(www publikacje.edu.pl)
- ❖ Chorkowa M.- „Wpływ czytania na rozwój intelektualny dzieci i młodzieży...”, Gorzów Wlk. 2014
- ❖ „Książką połączeni czyli o roli czytania w życiu dziecka”, Instytut Książki, Kraków 2017

Autorki: I. Kurowska; M. Faszczewska